

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Упродовж тривалого часу вища освіта в Україні традиційно була орієнтована переважно на репродуктивне засвоєння знань студентами. Однак така освітня концепція не відповідає сучасним реаліям суспільного розвитку України.

Зміни у парадигмі вищої освіти викликали потребу вищої педагогічної школи кардинально змінити підготовку вчителя. Новий професійний стандарт на професію «Вчитель початкової школи» і новий Державний стандарт початкової освіти, вимоги до системи освіти підвищують рівень уваги й вимог до особистості сучасного вчителя початкової школи, його професіоналізму, рівня соціальної мобільності, процесів розвитку особистісної та інформаційної культури.

На зміну традиційному педагогу має прийти педагог нового покоління. Це людина, яка є психологічно та емоційно компетентною, розуміє та приймає відмінності учнів та їхніх потреб, є життєрадісною та цілісною, вміє створити позитив у навчанні, толерантна, справедлива, розуміє свій внутрішній світ та приймає помилки (свої та інших).

Сучасному вчителеві мають бути притаманні такі характеристики:

- є лідером і менеджером. Це людина, яка бере відповідальність за успіх кожного свого учня, добре працює в команді з іншими вчителями, є порадником, другом та помічником для дітей, постійно вчиться та різнобічно розвивається, є носієм високих етичних стандартів (тобто навчає прикладом);

- звільнений від стереотипів та успішний. Тобто вчитель вміє створити середовище для ефективного навчання та розкриття таланту дитини, знаходить цікавий матеріал для уроків, досліджує, любить свою роботу, успішно реалізовує себе через роботу, творчий, проактивний, звільнений від стереотипів, швидко реагує на зміни у зовнішньому середовищі;

- ефективний комунікатор, володіє презентаційними навичками. Вчитель є мовознавчо компетентним, тобто чітко та зрозуміло висловлюється, використовує різні методи та практики пояснення матеріалу, використовує ІКТ в освітньому процесі, підтримує принцип спільної відповідальності – учитель+батьки;

- формує у дітей знання та навички, потрібні у сучасному світі. Навчає учнів лідерству та командній роботі, розвиває в учнів критичне мислення, навички вирішення проблем, дає право вибору та вчить брати відповідальність за свій вибір, а також своїм прикладом демонструє навички для досягнення успіху.

Дисципліни, які введені у навчальний план підготовки бакалаврів зі спеціальності «Початкова освіта», спрямовані на формування у майбутніх учителів початкової школи цих основних професійних якостей.

Активному формуванню творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх учителів покликані сприяти заняття з методик навчання предметів та нових освітніх технологій.

Методики навчання у початковій школі охоплюють основні складові підготовки майбутніх учителів з освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти. До змісту робочих програм науково-педагогічними працівниками факультету введено не тільки традиційні розділи дисциплін, в яких відображено досягнення сучасної дидактики, психології, методик, а й взято до уваги наявність декількох варіантів шкільних підручників із кожного предмету.

Серед навчальних форм у процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи неабияку роль відіграє педагогічна практика, яка в системі підготовки майбутнього вчителя та становлення його світогляду виконує різні функції. Педагогічна практика – це перша серйозна перевірка готовності майбутнього вчителя до співпраці з учнями. Лише за умов

максимального наближення до педагогічної діяльності, можна по-справжньому перевірити наявність педагогічного покликання. Саме під час практики затверджується педагогічно-професійна спрямованість особистості майбутнього вчителя.

Практична підготовка майбутніх учителів початкової школи є пріоритетною на факультеті педагогіки і психології, оскільки від рівня сформованості практичних навичок залежить рівень освітньо-педагогічних умінь.

Зокрема для спеціальності 013 Початкова освіта освітнього ступеня «бакалавр», навчальним планом передбачено такі види практик:

- в межах вивчення дисциплін загальної підготовки – комп'ютерна практика та навчальна (польова) практика;

- під час вивчення дисциплін професійної підготовки «Вступ до педагогічної професії», «Дидактика», «Теорія і методика виховання», «Загальнопедагогічні основи професійної діяльності» передбачено навчальну (психолого-педагогічну) практику тривалістю 1 тиждень у межах кожної дисципліни;

- практика «Перші дні дитини в школі», що дає можливість студентам ознайомитися з особливостями освітньо-виховного процесу в 1 класі протягом першого тижня;

- педагогічна практика в літніх оздоровчих закладах (3 тижні), що передбачає роботу студентів у таборах відпочинку з дітьми різних вікових груп;

- виробнича педагогічна практика, тривалістю 10 тижнів, яка сприяє формуванню професійних умінь і навичок за час проведення уроків з усіх предметів початкової школи; сприяє проведенню студентами певної дослідницької роботи та формуванню психолого-педагогічних навичок.

Означені види практики доповнюють одна одну і становлять єдину систему професійно-практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи у закладі вищої освіти, спрямовану на:

- якісну фахову підготовку майбутнього вчителя;
- виховання професійно важливих рис особистості вчителя;
- закріплення, поглиблення і збагачення психолого-педагогічних та спеціальних знань у процесі їх використання під час вирішення конкретних педагогічних завдань;
- формування і розвиток професійних умінь і навичок; творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- ознайомлення і збагачення передовим педагогічним досвідом;
- вивчення психологічних, індивідуальних особливостей молодших школярів.

Крім того, починаючи з минулого навчального року на факультеті педагогіки і психології запроваджено особливу форму роботи під час вивчення дисциплін професійної підготовки. Студенти, починаючи з 1 курсу, один день на тиждень перебувають упродовж навчального часу в школі. Метою цієї форми навчальної діяльності є сприяння якісній підготовці студента до самостійного і творчого виконання у майбутньому функцій учителя початкової школи, вихователя групи продовженого дня; формування його професійної компетентності, педагогічних інтересів, нахилів, потреби в педагогічній самоосвіті.

Загалом методична підготовка майбутніх учителів початкової школи є важливою складовою фахової. Сьогодні вимагає створення цілісної методичної системи для підготовки якісних фахівців. Практична підготовка дає можливість реалізувати завдання, які поставлені перед початковою школою.

ЗАДОРЖНА ОЛЕКСАНДРА

кандидат філологічних наук, головний спеціаліст відділу моніторингу, позапланового контролю та взаємодії з органами місцевого самоврядування управління Державної служби якості освіти в Тернопільській області